

Tıpta Uzmanlık Eğitimi: Kalite Arayışı

ERDAL AKALIN

(Hacettepe Üniversitesi Emekli Öğretim Üyesi)
Pfizer İlaçları, Pfizer Pharmaceutical Group (PPG), İstanbul

Sağlık hizmetlerinde kalite kavramı son 20 yıl içinde gündeme gelmiş ve hızlı gelişmelere neden olmuştur(1). Sağlık hizmeti sunan sağlık çalışanlarının kaliteli hizmet ve kalite iyileştirme konularında çok önemli yerleri vardır. Son yıllarda özellikle tıp fakültelerinin verdiği eğitimin kalitesinin iyileştirilmesi yönünde bazı çalışmalar başlatılmıştır. Tıp eğitimine verilen bu önem kadar değer taşıyan bir diğer eğitim tıpta uzmanlık (asistanlık) eğitimi olmalıdır. Uzun yıllardan bu yana en iyi tıp fakülteleri ve hastaneleri olarak bilinen kurumlara en iyi mezunların uzmanlık eğitimi için başvurdukları bir gerçektir. Ancak bu isim yapmış kurumların verdikleri eğitimin de çok kaliteli olduğu anlamı sorgulanmadan kabul edilmeli midir?

Kalite kavramından bahsedilince; tanımı ve ölçüm metodlarının/indikatörlerinin de çok iyi belirlenmesi gerekmektedir (2). Tıpta uzmanlık eğitiminin direkt veya indirekt olarak ilgilendirdiği değişik taraflar/oyuncular ve bunların farklı beklentileri vardır (Tablo I).

Tablo I: Tıpta uzmanlık eğitimi: Taraflar ve beklentileri

Taraf	Beklentiler
* Program direktörü	Anahtar eğiticilerin sayısı ve devamlılığı
* Eğitici kadro	Eğitici rolü için kurumsal destek
* Eğitim kurumları yöneticileri	Eğitici kadro ve uzmanlık öğrencilerinin klinik yetenekleri
* Hastalar	Hizmet verenlerin klinik ve iletişim yetenekleri
* Uzmanlık öğrencisi	Eğitim sonrası iyi bir iş veya "üst uzmanlık" pozisyonu
* Uzmanlık öğrencisinin gelecekte çalışacağı kurum	Uzmanlık eğitimini tamamlamış kişinin bilgi, yetenek ve önerilen pozisyona uygunluğu

Tıpta uzmanlık eğitimi veren programlar ve eğiticiler, verilen eğitimin kalite standartlarını geliştirmeli ve bunları uygulamalıdır. Bu amaçla bir araya gelen bir çalışma grubu "Amerikan İç Hastalıkları Asistanlık Eğitim Programları Direktörleri" tıpta uzmanlık eğitimi için bir kalite indikatörleri listesi geliştirmişlerdir(3). Daha sonra tüm program direktörleri ile paylaşılan bu indikatörlerin arasında eğitici kadronun sayısı ve sürekliliği, eğiticilerin klinik yetenekleri ve eğitim programının hedeflerine ulaşabilirliği en önemli olanlar olarak gösterilmiştir (Tablo II).

Tablo II: Tıpta uzmanlık eğitimi: Kalite indikatörleri

Eğitici kadronun ayırdığı zaman ve süreklilik
Eğitim programları için kurumsal destek
Eğiticilerin denetiminin uygunluğu
Eğiticilerin klinik yetenekleri
Eğitilenlere uygun ve yeterli değerlendirme ve geri bildirim
Eğitime gönül veren eğitici sayısı
Programın yaşam-boyu öğrenme konusuna eğilimi
Programın hedeflerine ulaşılabilirliği

Tıpta uzmanlık eğitimi programlarının kalite yönünden değerlendirilmeleri yapılırken, ölçülmesi gereken kriterler şunlardır (4):

a. Eğitilen/eğitici oranı (en az 3 eğitici, en az haftada 20 saat eğitim/eğitici)

b. Eğitici kalitesi (uzmanlık eğitimi, akademik geçmiş, yeterlilik belgesi, klinik yetenekleri, insancıl yaklaşımı ve değerleri, araştırmacı özellikleri ve deneyimi, eğitici yetenekleri)

c. Eğitim programının varoluş süresi

d. Programda araştırma aktiviteleri

e. Programın verildiği kurumda hasta sayısı ve patoloji dağılımı.

Tıpta uzmanlık eğitimi programlarının verilen eğitimi sürekli iyileştirebilmeleri için, öncelikle şu soruları cevaplandırmaları önerilmektedir:

1. Neyi gerçekleştirmeyi amaçlıyorsunuz?

2. Değişimin bir iyileşme olduğunu nasıl bilebileceğiz?

3. İyileştirmeyi sağlayabilmek için ne gibi değişiklikler yapmalıyız?

Tıpta uzmanlık eğitimi programlarının kalite iyileştirme girişimlerinde **amaç, verilere dayalı değişiklikler ve sürekli iyileştirme süreci** başarının üç önemli faktörleridir.

KAYNAKLAR

1. Akalın HE. Sağlık hizmetlerinde sürekli kalite iyileştirme. ANKEM Dergisi 14: 254-257, 2000
2. Bowen JL, Leff LE, Smith LG, Wolfsthal SD. Beyond the mystique of prestige: Measuring the quality of residency programs. American Journal of Medicine 106:493-498, 1999
3. Klessig JM, Wolfsthal SD, Levine MA, Stickley W, Bing-You RG, Lansdale TF, Battinelli DL. A pilot survey study to define quality in residency education. Academic Medicine 75:71-73, 1999
4. Kahn MJ, Blonde L. Assessing the quality of medical subspecialty training programs. American Journal of Medicine 106:601-604, 1999

Dandy' nin bu çiziminde karotid arter aneurizması tedavisinde cerrahi seçenekler özetlenmiştir. (Dandy WE: Intracranial Arterial Aneurysms. Ithaca, Comstock, 1944)

